

RIBA TARP TO, KAS DRAUDŽIAMA IR LEIDŽIAMA KONKURENCIJOS TEISĖJE: KAIP NEPASIKLYSTI FARMACIJOS RINKOS ŽAIDĖJAMS?

DINA LURJE, KONKURENCIJOS TARYBOS NARĖ
2017 01 26

KODĖL AKTUALU?

- Vienas iš Konkurencijos Tarybos 2017 m. strategijoje numatytų sektorių
- Baudos vienai įmonei už pažeidimus šiame sektoriuje yra siekusios ir 332 mln EUR

*„Public concerns about the future of healthcare extend beyond rising costs and industry behaviour. What is needed is to put the patient back into the centre of the healthcare industry, **it's time to rebuild the lost trust in the pharmaceutical sector.**“*

KONKURENCIJOS TEISĖ

LR Konkurencijos įstatymo 5 str.

Draudžia ūkio subjektams sudaryti susitarimus, kuriais siekiama riboti konkurenciją arba kurie riboja ar gali riboti konkurenciją

LR Konkurencijos įstatymo 7 str.

Draudžia ūkio subjektams, kurie užima dominuojančią padėtį atitinkamoje rinkoje piktnaudžiauti šia padėtimi ir tokiu būdu riboti konkurenciją ar pažeisti vartotojų interesus

LR Konkurencijos įstatymo 8-14 str.

Numato pareigą ūkio subjektams, atitinkantiems t.t. kriterijus, pranešti apie numatomą įvykdyti koncentraciją ir gauti leidimą

DRAUDŽIAMI SUSITARIMAI

Visais atvejais ribojančiais konkurenciją laikomi **konkurentų** susitarimai

- tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti (fiksiuoti) tam tikros prekės kainas arba kitas pirkimo ar pardavimo sąlygas;
- pasidalyti prekės rinką teritoriniu pagrindu, pagal pirkėjų ar tiekėjų grupes ar kitu būdu;
- nustatyti tam tikros prekės gamybos ar pardavimo kiekius, taip pat riboti techninę pažangą ar investicijas;

Vertikalieji (skirtinguose gamybos ir platinimo grandinės lygmenyse veikiančių subjektų) susitarimai.

DOMINAVIMAS IR PIKTNAUDŽIAVIMAS JUO

Dominavimo prezumpcija:

- vienas ūkio subjektas užima ne mažiau kaip **40 proc.** rinkos dalies arba

Draudžiami veiksmai, kurie:

- riboja ar gali riboti konkurenciją,
- nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti rinkoje arba
- pažeidžia vartotojų interesus.

Užimti dominuojančią padėtį nėra draudžiama, tačiau dominuojantiems ūkio subjektams **keliami griežtesni reikalavimai** nei tokios rinkos galios neturintiems jų konkurentams.

Ūkio subjektas laikomas užimančiu dominuojančią padėtį, **kai jis nesusiduria su konkurencija, ar gali elgtis pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų veiksmingai ribojant konkurenciją.**

Svarbu – **rinkos** apibrėžimas

PIKTNAUDŽIAVIMAS DOMINUOJANČIA PADĖTIMI GALI PASIREIKŠTI ĮVAIRIAI

Dominuojantis ūkio subjektas gali piktnaudžiauti:

- diskriminuodamas;
- taikydamas susiejimą (primesdamas papildomus įsipareigojimus);
- atsisakydamas tiekti;
- spausdamas kainomis;
- taikydamas išimtinio pirkimo ar lojalumo nuolaidas;
- taikydamas grobuonišką kainodarą;
- kitais būdais.

PASEKMĒS

- **Piniginēs baudos** iki 10 proc. bendrujų metinių pajamų
- **Vadovų diskvalifikacija** (3-5 m.) ir bauda iki 14500 EUR
- **Diskvalifikavimas** iš viešųjų pirkimų
- **Privatūs ieškiniai** dėl žalos atlyginimo
- **Reputacinė rizika**

SEKTORIAUS SPECIFIKA

- Detalus reguliavimas (įskaitant kainų)
- Neelastinga paklausa
- Patentai
- Gydytojų ir vaistinininkų vaidmuo
- Informacijos asimetrija
- Mokėtojas (dažnai) nėra naudos gavėjas

GALIMŲ PAŽEIDIMŲ FARMACIJOS SEKTORIUJE PAVYZDŽIAI

DRAUDŽIAMI SUSITARIMAI

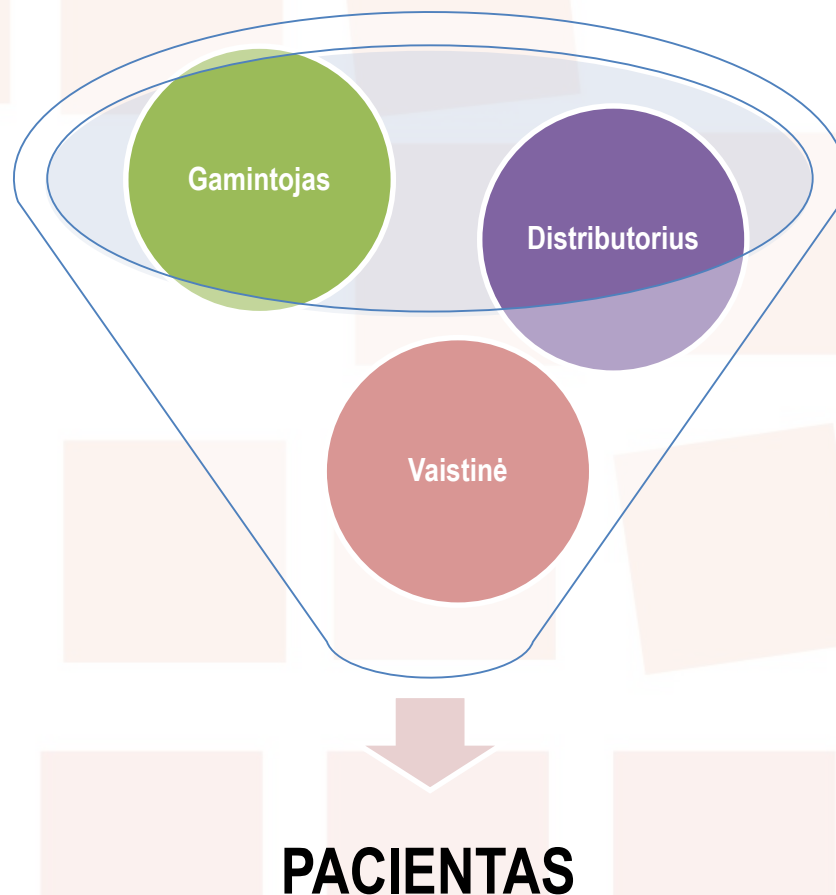
- Viešųjų pirkimų pasiūlymų derinimas
- Karteliai
- Informacijos mainai
- Boikotas
- Užmokestis už vėlavimą (*pay-for-delay*)
- Vertikalūs tiekimo apribojimai

Fiksuotos/minimalios kainos

PIKTNAUDŽIAVIMAS DOMINUOJANČIA PADĖTIMI

- Piktnaudžiavimas reguliavimu
- Atsisakymas suteikti licenciją
- Klaidinančios informacijos apie konkurentą teikimas, siekiant išstumti
- Piktnaudžiavimas patentų teise
- Netinkamos nuolaidos siekiant išstumti konkurentus

KONKREČIAU: KAM TAIKOMA?

SUSITARIMAI DĖL
VĖLESNIO VAISTO
PATEKIMO Į RINKĄ

TAIKOS SUTARTYS DĖL PATENTŲ

Lundbeck

- Imtasi priemonių apsaugoti etinio vaisto poziciją peržengiant normalios konkurencijos ribas
- Bauda 332 mln. EUR

- Susitarimas dėl generinių vaistų patekimo į rinką apribojimo už užmokestį
- Bauda 93,8 mln. EUR ir 52,2 mln. EUR (generikų gamintojams)

BENDROS RINKODAROS SUSITARIMAS I

Johnson & Johnson

10 798 000 EUR

NOVARTIS

5 493 000 EUR

Bendros rinkodaros susitarimas užkertantis kelią patiekti į rinką
Fentanyl generinę versiją

BENDROS RINKODAROS SUSITARIMAS II (ĮRODYMAI)

„Reikia suplanuoti, kaip galime pozicionuoti Hexal pleistą kaip prastesnį. Arba įvertinkime galimybes kooperuotis su Hexal, kad užkirstume kelią naujo generiko patiekimui į rinką“

*„Pagrindinis bendradarbiavimo tikslas: užtikrinti, kad generikas nepatektų į rinką iki [trečiojo] generiko patekimo (2006 pradžia) ir tokiu būdu **užsitikrinti galimybę palaikyti dabartinį aukštą kainų lygį** <...>. Šiuo atveju bendradarbiavimas reiškia, kad Hexal'io generiko patekimui į rinką kelias bus užkirtstas. Kainos turi išlikti 2004 m. lygyje.“*

GAMINTOJŲ SUSITARIMAI

Kas svarbu?

- a) Ar susitarimo dalyviai yra (potencialūs) konkurentai?
- b) Ar dėl susitarimo yra apribotos generinio vaisto gamintojo galimybės/paskatos savarankiškai patiekti vaistą į rinką?
- c) Ar susitarimas apima etinio vaisto gamintojo užmokestį generinio vaisto gamintojui, kuris reikšmingai sumažina paskatas savarankiškai patiekti generinį produktą į rinką?

Susitarimai su konkurentais/potencialiais konkurentais, ypač tuo metu, kai baigiasi vaisto patento galiojimo laikotarpis – rizikingesni.

PIKTNAUDŽIAVIMAS DOMINUOJANČIA PADĖTIMI

PIKTNAUDŽIAVIMAS PROCEDŪROMIS I

Pažeidimas: Piktnaudžiavimas reguliavimo sistema, siekiant, kad į rinką kuo vėliau patektų su Astra Zeneca produktu „Losec“ konkuruojantys generikai.

Skundas: iš generikų gamintojų: Generics UK ir ScandPharm

Bauda: 52,2 mln. EUR

PIKTNAUDŽIAVIMAS PROCEDŪROMIS II

Pažeidimas: Marketinginiai veiksmai, sistemiškai skatinantys nenaudoti generinės **Plavix** versijos dėl savybių skirtumo (naudojamos druskos, naudojimas kitai indikacijai)

- Siūlymas gydytojams rašyti „**nepakeičiamas**“
- Gydytojų ir vaistininkų įpročių įtaka rekomendacijai

Skundas: Teva

Bauda: 40,6 mln. EUR

PIKTNAUDŽIAVIMAS PROCEDŪROMIS III

**Reckitt
Benckiser**

Pažeidimas: Piktnaudžiavimas pašalinant vaistą iš sąrašo ir pateikiant naują patentinį vaistą, siekiant neleisti generiniams vaistams patekti į kompensuojamųjų vaistų sąrašą.

„we should remind ourselves what our objective is here. To delay as long as possible the introduction of a generic name and subsequent blacklisting of our drug“

Bauda: 10,2 mln. GBP (bendrovė pripažino išvadas)

PIKTNAUDŽIAVIMAS KAINODARA I

Pažeidimas: Reikšmingos (90%) nuolaidos prailginto veikimo morfijaus tabletėms lignoninėse ir padidintos kainos vaistinėse, siekiant „pripratinti“ pacientą/gydytoją.

Skundas: konkurento

Bauda: 3,2 mln GBP

PIKTNAUDŽIAVIMAS KAINODARA II

Schering-Plough

Pažeidimas: „*French plan against generics*“

- Nuolaidos vaistinėms pasibaigus patentui, siekiant išstumti į rinką įeinantį generiką.
- Nuolaidos + mokestis „už paslaugas“

Bauda: 15,3 mln. EUR

ATSISAKYMAS TIEKTI

GlaxoSmithKline

Pažeidimas: Dominuojančios įmonės atsisakymas įvykdyti jai pateiktus „įprastus“ didmenininkų užsakymus, siekiant sukliudyti šiuos vaistus eksportuoti į kitas valstybes.

Skundas: Didmenininkų ir vaistinių asociacijos

Bauda: 15,3 mln. EUR

PIKTNAUDŽIAVIMAS DOMINUOJANČIA PADĖTIMI

Kas svarbu?

- Rinka gali būti apibrėžiama labai siaurai (pagal kiekvieną konkretų vaistą)
- Dažniausiai skundą konkurencijos institucijai pateikia generikų gamintojas
- Dominuojančiam subjektui taikoma padidinta pareiga užtikrinti konkurenciją
- Nėra baigtinio sąrašo, kas gali būti laikoma piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi

KITI KONKURENCIJĄ RIBOJANTYS SUSITARIMAI

SUSITARIMAI VIEŠUOSIUOSE PIRKIMUOSE

Susitarimas pasidalinti viešuosius pirkimus ligoninėse:

- Dalyvaujama jungtinės veiklos pagrindu; arba
- Dalyvauja tik viena iš bendrovių

Susitarimas dėl bendros rinkodaros – informacijos mainai

- Informacija apie pardavimo kiekius
- Informacija apie marketingo išlaidas ir strategiją

Skundas: ligoninės

KOLEKTYVINIS BOIKOTAS

Pažeidimas

- Vaistinių asociacijų sprendimas rekomenduoti neprekiuoti t.t. vaistais
- Priežastis - Laboratorios DAVUR priėmė sprendimą sumažinti 12 savo parduodamų generikų kainas žemiau deklaruojamų - taip būtų sumažintos vaistinių pajamos

Skundas: Laboratorios DAVUR

Bauda: 1 mln. EUR

KAINŲ PALAIKYMO SUSITARIMAI I

Pažeidimas

Hungaropharma sutartis su vaistinėmis:

- Įsipareigojimas pirkti 80% iš Hungaropharma
- **Įsipareigojimas laikytis Hungaropharma rekomenduojamų kainų akcijų metu**
- Įsipareigojimas informuoti Hungaropharma apie bet kokias savarankiškai taikomas akcijas
- Įsipareigojimas suteikti bent 6 išsikirtines akcijas šioms vaistinėms
- Papildomai nuolaidos laboratorinei įrangai ir medžiagoms

KAINŲ PALAIKYMO SUSITARIMAI II

- 8 vaistinių susitarimas dėl prekių kainų nereceptiniams vaistams – bauda 150 000 EUR
- Didmenininkų ir vaistinių susitarimas dėl rekomenduojamų kainų laikymosi - bauda 465 000 EUR
- *Bayer Vital* susitarimas su vaistinėmis dėl produkto pozicionavimo kaip pranašesnio ir kainų palaikymo. – bauda 10,34 mln. EUR

KAŲ DARYTI JEI ESATE
SUSITARIMO DALYVIS?

ATLEIDIMO NUO BAUDŲ PROGRAMA

Bendrovė, kuri **pirma prisipažįsta** apie dalyvavimą konkurenciją ribojančiame susitarime, **išvengia:**

- **baudos**
- bendrovės vadovo atsakomybės
- diskvalifikavimo iš viešųjų pirkimų
- kitų su nevaldoma reputacine rizika susijusių pasekmių

ATLEIDIMAS NUO BAUDOS – UŽ KĄ?

Konkurentų ir nekonkurentų susitarimus dėl pvz.:

- Kainų nustatymo
- Rinkų / klientų pasidalinimo
- Gamybos apimčių ribojimo
- Karteliai viešuosiuose pirkimuose

Konkurencijos įstatymo 38 straipsnis

2008 02 28 Draudžiamų susitarimų dalyvių atleidimo nuo baudų ir jų sumažinimo taisyklės

ATLEIDIMAS NUO BAUDOS – KAIP?

- Pirmas pateikia visą jam žinomą informaciją
- KT nėra pradėjusi tyrimo
- Nėra susitarimo iniciatorius

Konkurencijos įstatymo 38 straipsnis

2008 02 28 Draudžiamų susitarimų dalyvių atleidimo nuo baudų ir jų sumažinimo taisyklės

KODĖL PRISIPAŽINO KITI?

- Konkurencijos institucijos atliekamas tyrimas konkrečioje ar paralelinėje rinkoje
- Įmonės teisinis patikrinimas įsigijimo metu
- Nepatenkinti darbuotojai, grasinantys „įduoti“ bendrovę
- Konkurentai ar klientai gali apskųsti veiksmus Konkurencijos tarybai

KAIP TAI PADARYTI?

- Galimybė konsultuotis anonimiškai
- Galimybė „rezervuoti“ vietą eilėje

PRANEŠTI MUMS PAPRASTA

Tiek apie save, tiek apie kitus!

Dina Lurje, tel. 212 6641, el. p. dina.lurje@kt.gov.lt

Irma Urmonaitė, tel. 212 4225, el. p. irma.urmonaite@kt.gov.lt

<http://www.kt.gov.lt/uploads/documents/files/atleidimas.pdf>

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KONKURENCIJOS TARYBA

Tel. (8 5) 262 7797
Faks. (8 5) 212 6492
El. p. taryba@kt.gov.lt
contacts@kt.gov.lt
www.kt.gov.lt

Lithuanian
Competition
Council

@keserauskas